

PUBLIȚĂIE INIȚIATĂ ȘI FINANȚATĂ DE CONSILIUL JUDEȚEAN MARAMUREȘ

MARAMUREȘ

Istorie, cultură, identitate

SUPORT DE CURS

Variantă aflată în dezbateri publice până în 31.12.2015

ARGUMENT

Cea mai bună investiție este în cunoaștere, în educație. Ea aduce cel mai sigur „profit” și e singura care girează un viitor mai bun. Și, înainte de a deveni ceva, trebuie să știm cine suntem. Noi, maramureșenii ne mândrim cu originea noastră, cu istoria noastră, cu tradițiile, obiceiurile, culturală și identitatea care ne fac „altfel”. Numai că sondajele, testele naționale, toate demonstrează că nu ne cunoaștem suficient nici istoria, nici identitatea. De aceea, n-avem cum să le promovăm, să le păstrăm și valorificăm. Credem că o administrație locală

sau județeană nu asigură doar supraviețuirea unei comunității, ci și dăinuirea ei. Iar dăinuirea Maramureșului se va face prin cultura și istoria lui. La propunerea Comisiei pentru învățământ, cultură, culte și patrimoniu cultural din cadrul Consiliului Județean Maramureș, președintele Zamfir Ciceu și-a asumat realizarea acestui manual de istorie, cultură și identitate locală. Membrii Comisiei de Cultură vor avea rolul de supervizori în procesul de implementare și au propus cea mai transparentă și eficientă metodă pentru implementarea sa: realizarea și

distribuirea gratuită a șapte reviste, fiecare corespunzătoare unui capitol astfel încât toți cei care doresc să facă completări sau corijări să aibă această posibilitate pe parcursul întregului an 2015. Sugestii se primesc la adresa office@maramures.ro.

Manualul va fi realizat sub coordonarea Consiliului Județean Maramureș și se dorește implicarea tuturor instituțiilor și specialiștilor din județ. După realizarea manualului și introducerea ca materie de studiu opțională a istoriei și identității Maramureșului, se va realiza organizarea anuală a unui concurs școlar, la care să se

poată înscrie toți elevii din județ, intitulat sugestiv „Olimpiada Maramureșenilor”, pe teme de istorie, cultură și identitate locală, ai cărei câștigători vor fi premiați de administrația județeană cu o excursie gratuită: „Turul Maramureșului”. Deja, alte județe doresc să preia exemplul Maramureșului. Așa că, putem deveni „altfel” nu doar prin istoria, identitatea, cultura și tradițiile noastre, ci și prin modul în care le promovăm și le transmitem tinerei generații.

Zamfir Ciceu,
președinte CJ Maramureș

Lecția 1

DESCRIERE GENERALĂ A JUDEȚULUI MARAMUREȘ

Situat în nord-vestul țării, județul Maramureș se întinde pe o suprafață de circa 160 de km de la vest la est și în jur de 60 de km de la nord la sud. Județul se învecinează în nord cu Ucraina, râul Tisa formând granița naturală pe o lungime de 62 km, în est cu județul Suceava, în vest cu județul Satu Mare, la sud cu județele Cluj, Sălaj, Bistrița Năsăud.

Județul Maramureș se află la o distanță de de cca. 500 km de București, capitala țării și se încadrează între următoarele coordonate:

- meridianele 22° 52'30" și 25°07'30" longitudine estică
- paralele 47°20'00" și 48°00'15" latitudine nordică.

LOCALIZARE

Situat în Nord Vestul țării, în regiunea Transilvania, din România, aproape de punctul geografic care reprezintă inima Europei și de granița cu Ucraina, **Maramureșul** este ținutul bisericilor de lemn, legendelor, peisajelor impresionante și tradițiilor străvechi. Din punct de vedere etno-folcloric, Maramureșul este împărțit în mai multe „țări”: Țara Chioarului, Țara Lăpușului, Țara Maramureșului (jumătatea de nord-est a Maramureșului Istoric) și Țara Codrului (partea de sud-vest), la care se adaugă Zona Metropolitană Baia Mare.

Maramureș este o regiune geografică alcătuită din Depresiunea Maramureșului din România și estul regiunii Transcarpatia din Ucraina (raioanele Rahău, Slatina, Teceu, Hust).

Județul Maramureș are o istorie străveche, așa cum au dovedit-o cercetările arheologice, care au scos la

iveală urme ale prezenței omului pe aceste meleaguri încă din paleolitic, existența umană fiind evidențiată pe parcursul tuturor perioadelor istorice. Atestat documentar în anul 1199 (când se consemnează desfășurarea unei vânători în pădurile Maramureșului la care participă și regele maghiar Emeric), Maramureșul a fost caracterizat, din punct de vedere al organizării politico-administrative, de cnezate și voievodate românești (cnezatul Cuhea al Bogdăneștilor, cnezatul Mara, cel al Cosăului etc.) a căror evoluție a fost întreruptă de cucerirea maghiară, rezistența în fața acestei ofensive fiind atestată documentar, cel mai sugestiv în cazul lui Bogdan de Cuhea, numit în documentele maghiare ale anilor 1342-1343 „fost voievod” și „infidel”.

De altfel, același Bogdan trece munții în anul 1359 și contribuie la formarea statului medieval Moldova, având, de atunci, un loc aparte în tradiția istorică românească. „Țara Maramureșului” (termen întâlnit pentru prima dată într-un document din anul 1299) se remarcă după cucerirea maghiară și introducerea instituțiilor medievale specifice, inclusiv a comitatului, prin continuarea existenței unei autonomii locale în care rolul nobilimii românești, inclusiv în

planul spiritualității, este bine documentat.

Astfel, în anul 1391, mănăstirii de la Peri îi este conferit statutul de stavropighie, iar egumenului de acolo prerogative cvasiepiscopale, la Peri realizându-se și traducerea unor cărți religioase în limba română.

În secolele următoare, Maramureșul, Chioarul sau Lăpușul au aparținut alternativ, din punct de vedere administrativ, fie de principatul Transilvaniei, fie de Ungaria, un moment important constituindu-l Unirea lui Mihai Viteazul (1599-1600), când o mare parte a zonei, inclusiv Cetatea Chioarului, a intrat în stăpânirea sa.

Județul Maramureș interbelic cuprindea doar o treime (partea de la sud de râul Tisa) din fostul comitat cu aceeași denumire, reședința fiind la Sighet, în timp ce zona de la sudul lanțului muntos Gutâi, inclusiv orașul Baia Mare, intrau în componența județului Satu Mare.

Organizarea administrativă a României din anul 1950, după model sovietic, a impus regiunile în locul județelor, regiunea Baia Mare, ulterior Maramureș, incluzând atât teritoriul din actualul județ Maramureș, cât și din județele Satu Mare și Sălaj.

După revenirea la formula tradițională a județelor (1968) s-a constituit județul Maramureș în structura organizatorică existentă și în prezent, prin includerea în perimetrul său a localităților din depresiunile Maramureș, Baia Mare, Lăpuș și Chioar, precum și a câtorva de pe văile Someșului și Sălajului. Astfel, termenul „Maramureș” începe să definească o altă realitate administrativă decât până atunci.

Reședința județului a devenit municipiul Baia Mare, oraș atestat documentar în anul 1329 și care a avut o evoluție spectaculoasă, atât din punct de vedere demografic (de la 14.000 de locuitori în anul 1930 la aproximativ 140.000 astăzi), cât și economic, fiind un centru urban important în această parte a țării, cu o dezvoltare dinamică specifică.

RELIEF

Din punct de vedere al formelor de relief, județul are următoarea structură:

- Zona de Șes** reprezintă o suprafață de **7,5 %**
- Zona de deal** reprezintă suprafața de **38,8 %**
- Zona de deal - munte** reprezintă suprafața de **53,7 %**

Din suprafața totală a județului, zona montană ocupă 43%, cu Munții Rodna și Masivul Pietrosul (2.303 m) - cel mai înalt din Carpații Orientali - și zona vulcanică cu Munții Gutâi și Țibleș (1.300-1.800 m); 30% din suprafața sunt dealuri și platouri iar 27% sunt ocupate de depresiuni, lunci și terase. Pădurile reprezintă una din principalele bogății ale județului.

Suprafața totală a fondului forestier este de 263.895 ha, din care 257.385 ha pădure.

Principalele trepte de relief se desfășoară între 2303m altitudine maximă (Vf. Pietrosu Rodnei) și 120m altitudine minimă (Lunca Someșului, în dreptul localității Seini).

REGIUNEA MONTANĂ cuprinde culmi și depresiuni ce aparțin Carpaților Orientali, iar cele mai înalte culmi muntoase se evidențiază în:

- **Munții Rodnei** 2000m în sud-est cu înălțimi peste 2000m (Vf. Pietrosu - 2303m, Vf. Puzdrela - 2189m, Vf. Galațiu - 2048m)
- **Munții Maramureșului**, în nord, cu înălțimi maxime în: Farcău - 1957m, Pop Ivan - 1937m, Toroioaga - 1930 m.

DEPRESIUNEA MARAMUREȘ cuprinde cca. 13% din suprafața județului și are un nivel colinar general cuprins între 750 - 800m în care văile râurilor Mara, Iza și Vișeu au tăiat bazinele depresionare la nivelul unor terase: Vișeu, Ruscova, Petrova, Rozavlea-Dragomirești, Borșa.

Munții Gutâi aparțin lanțului vulcanic Oaș - Gutâi Țibleș Căliman - Harghita, situați pe rama vestică a cristalinelor Carpaților Orientali. Se întind de la Pasul Huta - 587 m până în Pasul Neta - 1039 m, cu altitudinea maximă în Vf. Gutâi 1443 m.

Munții Țibleș reprezintă continuarea Munților Gutâi, făcând parte din lanțul vulcanic neogen, format în majoritate din roci

sedimentare, străbătute de roci subvulcanice și care formează principalele vârfuri Țibleș 1839 m, Hudin 1611 m, Văratec 1349m și cel mai înalt, Vf. Bran 1953 m.

DEPRESIUNEA BAI A MARE este zona cea mai coborâtă, cu o altitudine medie de 200 m. Este situată în partea de vest a județului, fiind înconjurată la nord și est de Munții Gutâi, deschizându-se spre vest prin culoarul Someșului.

Subcarpații Transilvaniei, sunt reprezentați prin: Depresiunea Lăpușului (cuprinde un nivel colinar de 450 - 550m), Culmea Breaza (înălțimea maximă de 974m), Podișul Someșan (cu înălțimea de 400 - 600m);

DEALURILE VESTICE cuprind: Masivul Preluca (810m în Vf. Florii), masivul Țicău (Prisaca 660m), Dealurile Chioarului (se află la 250 - 500m), Culmea Codrului - Vf. Târnița, Dealurile Asuajului și Sălajului (coboară de la 300 la 200m).

SOLURILE

Învelișul de soluri pe cuprinsul județului Maramureș este variat, el reflectând caracterul complex al factorilor naturali, care condiționează formarea sa. În regiunile deluroase din sud, ca și în depresiunile colinare Maramureș și Lăpuș apar solurile brune și solurile podzolice argilo-aluvionare (Depresiunea Baia Mare). În dealurile Chioarului și în nordul podișului Someșan, acestora li se adaugă solurile negre de fâneață.

În arealul montan se succed solurile brune acide, solurile brune podzolice la altitudini mai mici, iar în munții vulcanici (Gutin, Igniș) andosolurile formate pe roci vulcanice. Solurile aluviale sunt puțin răspândite (cca. 32 ha) în luncile Someșului, Lăpușului, Izei, etc.

CLIMA

Regimul climatic ce caracterizează județul Maramureș se încadrează în sectorul de climă continental-moderată și cel cu climă de munte, având ca specific un regim termic moderat, umezeală relativ mare cu precipitații atmosferice bogate.

Munții Maramureșului: Vf. Farcău - stânga și Vf. Mihailec - dreapta

Temperaturile aerului înregistrează valori anuale cuprinse între 1,0°C și +9,0°C.

Cantitatea anuală de precipitații este cuprinsă între 700 -1400 mm, mai mare în partea nordică și nord-vestică a județului. Frecvența medie anuală a vânturilor se caracterizează printr-o circulație a aerului dinspre vest, cu o frecvență medie anuală de circa 18-20% și a celui din nord cu o frecvență aproximativă de 10-11% (Ocna Șugatag). Vitezele medii anuale se mențin între 3 și 3,8 m/s, iar în munți ating peste 50 m/s1.

Potrivit statisticilor, în medie 275 de zile pe an au temperaturi pozitive. Analiza temperaturilor medii lunare conduce la concluzia că luna cea mai călduroasă din an este iulie, iar cea mai rece ianuarie. În Depresiunea Baia Mare clima are nuanțe mediteraneene2.

1 Planul de dezvoltare durabilă a județului Maramureș 2007-2013
2 www.cjmaramures.ro

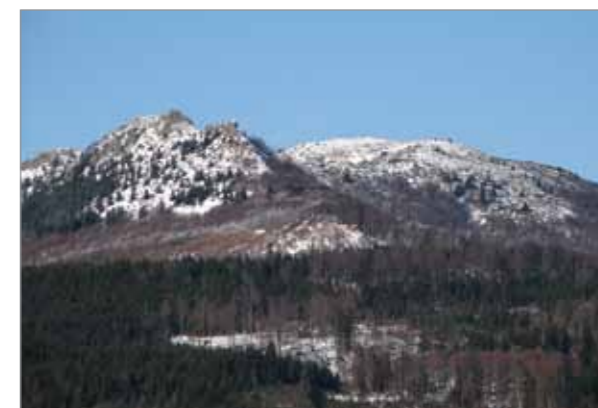
Râul Lăpuș

Râul Vișeu

Vf. Pietrosu din Munții Rodnei

Vf. Gutâi (1443 m)

REȚEAUA HIDROGRAFICĂ

Rețeaua hidrografică are o lungime de 3100 km. Densitatea acesteia este în medie între 0,5 - 0,7 km/km. Bazine hidrografice: Someș (râul Someș cu afluenții: Săsar, Bârsău, Lăpuș) și Tisa (râul Tisa cu afluenții: Vișeu, Iza, Săpânța).

Hidrografia județului este completată de o serie de lacuri naturale și antropice: lacurile glaciare (Tăurile Buhăiescului, Iezerul Pietrosu, Izvoru Bistriței Aurii); tăuri instalate pe aglomerate vulcanice, cum sunt cele de sub Creasta Cocoșului (tăurile Chendroaiei, Tăul Morărenilor) sau Platoul Izvoare (Tăul lui Dumitru); lacuri sărate în foste ocne de sare (Ocna Șugatag); lac unic, format prin prăbușirea unor lucrări miniere (Lacul Albastru - Baia Sprie); lacul de acumulare Strâmtori-Firiza.

Vf. Țibleș (1839 m)

Lacul Albastru - Baia Sprie

Izvoru Bistriței Aurii

Iezer Borșa

VEGETAȚIE ȘI FAUNĂ

Vegetația și fauna sunt caracterizate printr-o varietate de specii în funcție de altitudine, unele având caracter endemic munților Rodnei. Speciile de animale sunt bine reprezentate, prezentând o mare varietate în funcție de altitudine: în zona alpină de capra neagră, marmota, acvila de stâncă, în jnepeniș de cocoșul de mesteacăn, iar în pădurile de conifere de răs, cocoșul de munte, ursul brun, cerbul carpatin și altele. În râurile de munte, Tisa, Vișeu, Ruscova și Vaser, alături de păstrav și lipan trăiește cea mai valoroasă specie de salmonide, lostrita.

Principalele componente ale vegetației ierboase sunt: rugina, părușca, lichenul renilor, coarna, clopoțelul alpin, picioarul cocoșului alpin, garofița Rodnei. Etajul subalpin este bine conturat nu doar în Munții Rodnei ci și în Munții Maramureșului și Țibleș. Caracteristic pentru acest etaj este apariția speciilor lemnoase de arbuști boreal-alpin: jneapănul, ienupărul, arinul de munte, smârdarul, afinul, merișorul. Pe etajul 800-900 m, elementul principal îl constituie molidul, însoțit de paltin și scoruș. Etajul inferior, situat la altitudini mai mici, este foarte bine reprezentat în Maramureș și e format din păduri de amestec și păduri de foioase.

Datorită acestor bogății naturale, în județul Maramureș au fost declarate prin Decretul 204/1997 și H.C.J 37/1994, 20 de obiective naturale-rezervații naturale de interes național, iar Rezervația științifică Pietrosu Mare (cuprinsă în aria teritorială a Parcului Național Rodna) este inclusă în programul mondial al UNESCO - „Omul și Biosfera”, alături de Delta Dunării și Parcul Național Retezat¹.

¹ Maramureș: Ghid turistic al județului, Ioan Nădișan, Octavian Bandula, Editura Sport-Turism, 1980

ZONAREA TERITORIULUI JUDEȚULUI

Pe teritoriul județului sunt cunoscute o mulțime de zone de mare tradiție: Zona din nordul lanțului muntos Oaș - Gutâi-Țibleș - Rodnei este numită Maramureșul Istoric, iar zona de sud a lanțului muntos cuprinde Țara Lăpușului, Țara Codrului și Țara Chioarului.

Țara Chioarului

Zona Chioar sau Țara Chioarului se află la sud de orașele Baia Mare și Baia Sprie, la vest de Lăpuș și la est de Codru, care se află pe râul Someș. Peisajul de aici este deluros, cu râuri șerpuite numeroase, dintre care cel mai important este Lăpuș. Deși cercetarea arheologică nu a fost foarte intensă în zonă, există numeroase descoperiri care dovedesc că zona a fost locuită încă din timpuri dacice, în unele locuri chiar din Epoca de bronz, mai ales în zonele în care astăzi sunt satele Satulung, Mireșu Mare și Valea Chioarului. De asemenea, în Chioar există tradiții specifice și costume, precum și trăsături distinctive arhitecturale, precum pereții acoperiți cu tencuială de culoare deschisă. Două din cele opt biserici maramureșene incluse în Lista Moștenirilor Mondiale a UNESCO sunt în Chioar, cele din Șurdești și Plopiș.

Chioar

Râul Lăpuș trece prin destul de abruptele Chei Lăpuș, de la Răzoare la Remetea Chioarului. Cheile au fost formate când râul a erodat sisturile cristaline ale Dealurilor Preluca și a trecut. Acestea sunt considerate unice în România, datorită lungimii de 36 km și formațiunilor geologice și naturale variate: pereți abrupti și stâncoși, păduri, cascade, peșteri, etc.

Țara Lăpușului

Ținutul sau Țara Lăpușului este situată la sud de orașul Cavnic. Granițele geografice ale regiunii nu sunt foarte distincte,

Țara Lăpușului

dar urmează cât de cât lanțul vulcanic al Munților Gutâi-Lăpuș-Țibleș Mountains la nord – nord-est, vârful Breaza la sud – sud-est și vârful Șatra și dealurile Preluca la vest. Țara Lăpușului, una dintre cele mai vechi unități administrative de acest fel din țară, este atestată prima dată în 1291 ca „statul numit Lapus” și apoi în 1315 sub denumirea „terra Lapus”.

Zona Codrului

Zona sau Țara Codrului se află în partea cea mai de nord din județul Maramureș, după trecerea râului Someș. Granițele

Port popular din Zona Codrului

administrative au împărțit zona istorică și părți minore sunt descoperite și în județele Satu Mare și Sălaj, în afară de Maramureș. Peisajul consistă în dealuri joase și vaste, acoperite mai ales de pășuni și ogoare. Încă se mai găsesc păduri, mai ales mai aproape de Movila Codru, la capătul vestic al zonei, deși se află la mare diferență de fosta pădure nesfârșită de stejari, pentru care a fost numită zona. Codru este probabil zona cel mai puțin vizitată și cel mai puțin cunoscută din județ.

Țara Maramureșului

Țara Maramureșului, cunoscută și sub numele de Maramureșul istoric, este împărțită pe văi: Valea Marei, Valea Izei, Valea Cosăului, Valea Vișeuului și Valea Tisei. Maramureșul istoric, vatră de cultură și civilizație care și-a dăruit în lemn istoria, este locul unde tradițiile, portul și arta populară se păstrează ca nicăieri altundeva în România.

Maramureșul este un imens muzeu în aer liber, iar viața de zi cu zi a satului maramureșan este o adevărată întoarcere în timp. Bisericile de lemn - bijuterii de artă populară - se întâlnesc aproape în fiecare sat. Opt dintre acestea aparțin patrimoniului UNESCO.

Poarta maramureșană veritabil "arc de triumf" rustic, era în trecut apanajul familiilor nobile. Conform tradiției poarta este bariera împotriva răului, elementul care delimitează universul sacru al casei și gospodăriei.

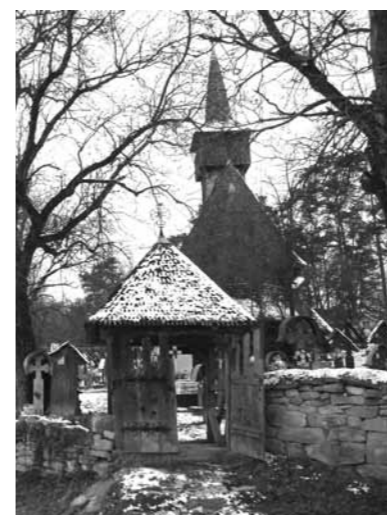

Cimitirul vesel de la Săpânța, opera artistului popular Ioan Pătraș, reunește cruci "vorbitoare". Prin intermediul unui text în care autoironia se împletește cu dramatismul, acestea povestesc viața celui dispărut¹.

¹ Maramureș - Țara Voievozilor, 2015

Biserica din lemn „Sf. Nicolae” din Budești-Josani

Biserica din lemn „Nașterea Maicii Domnului” din Ieud-Deal

Biserica de lemn „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Șurdești

Biserica de lemn „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Plopiș

Cele opt biserici din lemn din județul Maramureș care au fost introduse în PATRIMONIUL MONDIAL AL UNESCO:

Bisericile din lemn din Budești-Josani, Desești, Bârsana, Poienile Izei și Ieud Deal se află în Maramureșul istoric, cele de la Șurdești și Plopiș sunt din vechea Țară a Chioarului, iar biserica din Rogoz e situată în Țara Lapusului.

Biserica din lemn „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Rogoz

Biserica din lemn „Cuvioasa Parascheva” din Desești

„Intrarea Maicii Domnului în biserică” din Bârsana

Biserica din lemn „Cuvioasa Parascheva” din Poienile Izei

STRUCTURA ADMINISTRATIVĂ

a județului cuprinde: 2 municipii (Baia Mare - reședință de județ, Sighetu Marmăției), 11 orașe (Baia Sprie; Borșa; Cavnic; Dragomirești; Seini; Săliștea de Sus; Șomcuta Mare; Ulmeni; Tăuții Măgherauș, Tg. Lăpuș; Vișeu de Sus), 33 de localități componente ale municipiilor și orașelor, 63 comune și 226 sate.

Datorită suprafeței totale a ariilor naturale protejate, județul Maramureș se situează pe poziția a doua la nivel național privind suprafața acestora. O mare parte din ariile naturale protejate din județul Maramureș prezintă în componența lor zone umede, având un regim special de ocrotire și conservare, Mlaștina Iezerul Mare; Turbăria Tăul Negru; Defileul râului Lăpuș (confluența cu râul Cavnic); zona vârfului Farcău și a lacului Vinderel; Tisa cu afluenții principali: Vișeu, Iza și Săpânța; Someș cu afluenții: Lăpuș, Sălaj și Bârsău.

Pe teritoriul județului Maramureș se găsește Parcul Natural Munții Maramureșului, al doilea ca întindere din România, având suprafața de 148.850 hectare, ceea

MUNICIPIUL BAIA MARE, reședința județului Maramureș, este un important centru urban din nord-vestul României. Este situat în partea vestică a județului, în depresiunea Baia Mare, pe cursul mijlociu al Râului Săsar, la o altitudine medie de 228 m față de nivelul mării, fiind cuprins de coordonatele geografice

- 47°39' - 47°48' latitudine nordică și
- 23°10' - 23°30' longitudine estică.

ce reprezintă mai mult de 10 la sută din totalul ariilor protejate din țară (cca 1,4 mil. hectare), fiind surclasat doar de Rezervația Biosferei Delta Dunării.

Suprafața agricolă reprezintă 49,26% din suprafața totală de a județului, iar suprafața arabilă reprezintă 13,32% din suprafața totală a județului, respectiv 27,03% din suprafața agricolă. Suprafața ocupată cu pășuni reprezintă 15,88% din suprafața totală a județului, respectiv 32,24% din suprafața agricolă.

Sighetu Marmăției - 37,6 mii locuitori

Baia Sprie - 15,5 mii locuitori

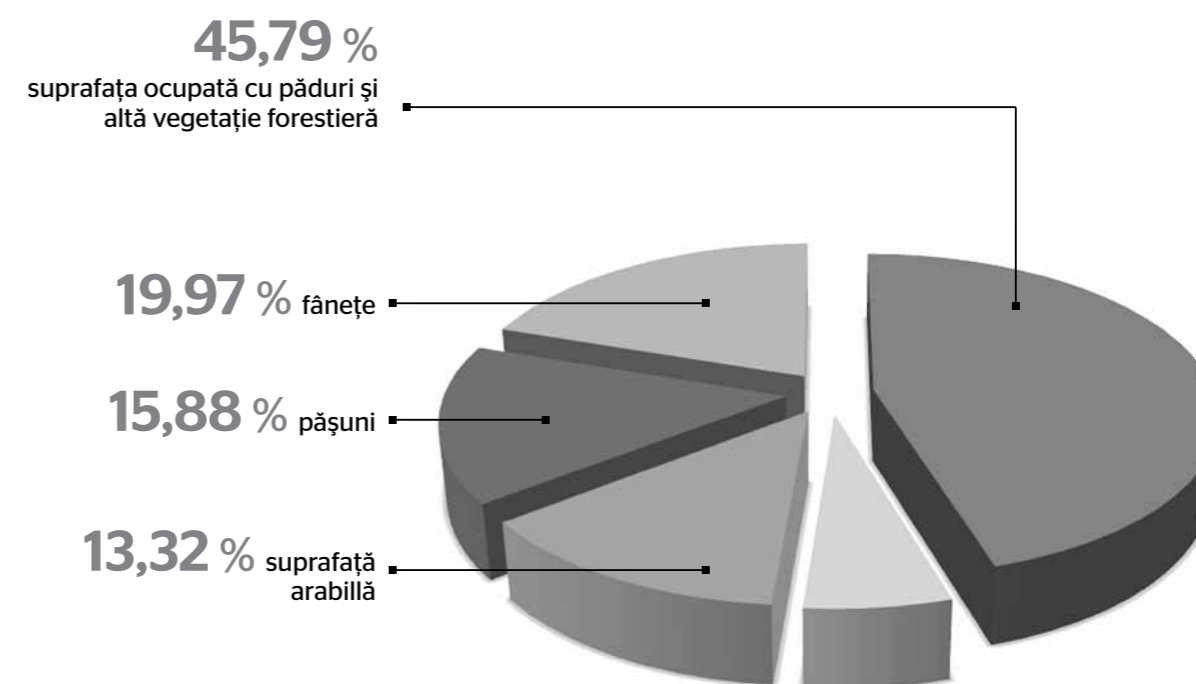
Suprafața ocupată cu fânețe reprezintă 19,07% din suprafața totală a județului, respectiv 38,71% din suprafața agricolă.

45,79% din suprafața județului Maramureș este ocupată cu păduri și altă vegetație forestieră. În cifre absolute, fondul forestier al județului Maramureș totalizează 288.699 hectare, ceea ce reprezintă 4,51% din fondul forestier al României¹. Direcția Silvică administrează o suprafață de 200.543 ha, din care 142.852 ha, proprietate a statului².

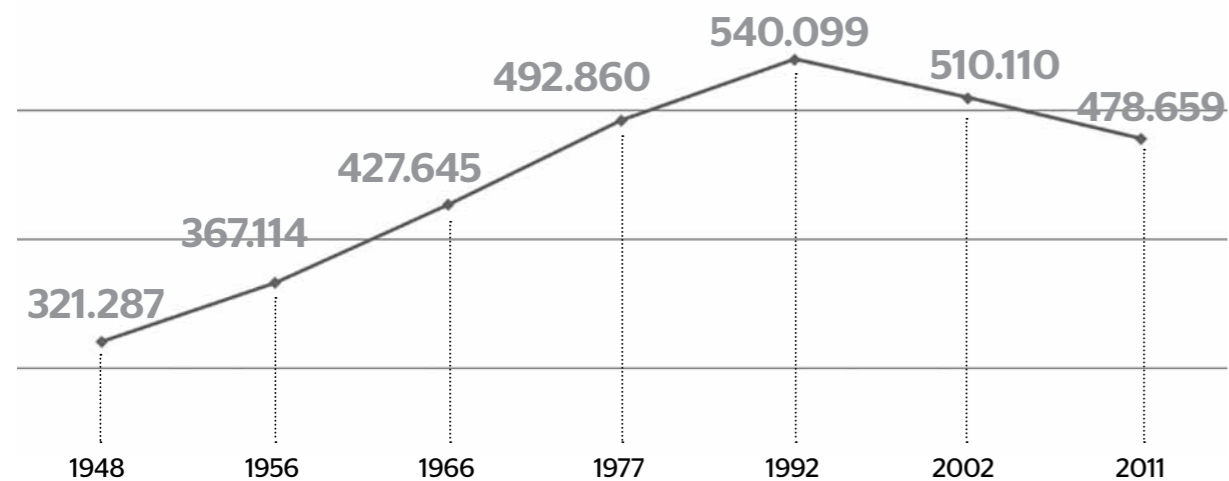

Cavnic - 5,0 mii locuitori

- 1 Planul de dezvoltare durabilă a județului Maramureș 2007-2013
- 2 Direcția Silvică Maramureș

Populația la recensămintele din anii 1948, 1956, 1966, 1977, 1992, 2002 și 2011
Maramureș

POPULAȚIA

La 20 octombrie 2011 populația stabilă a județului Maramureș era de 478.659 persoane, din care 243.995 femei (51%). Față de situația existentă la recensământul anterior, populația stabilă a scăzut cu 31,5 mii persoane (din care, 15,4 mii femei).

Populația stabilă a celei mai mari localități din județ este de 123,7 mii persoane (Municipiul Baia Mare). Populația stabilă a celor mai importante orașe este următoarea: Municipiul Sighetu Marmăției (37,6 mii persoane), oraș Borșa (27,6 mii persoane), oraș Baia Sprie (15,5 mii persoane), orașul Vișeu de Sus (15,0 mii persoane).

Orașele cu cel mai mic număr de locuitori sunt: Dragomirești (3,2 mii persoane), Săliște de Sus (4,9 mii persoane), Căvnic (5,0 mii persoane).

Comunele cu cea mai mare populație stabilă sunt: Poienile de sub Munte (10,1 mii persoane), Moisei (9,3 mii persoane), Recea (6,0 mii persoane), Satulung (5,8 mii persoane), Copalnic Mănăstur (5,7 mii persoane), Șișești (5,3 mii persoane) iar

Potrivit liberei declarații a celor 451,5 mii persoane care au declarat limba maternă, structura populației după limba maternă se prezintă astfel: pentru 84,4 % limba română reprezintă prima limbă vorbită în mod obișnuit în familie în perioada copilăriei, iar în cazul a 7,1 % dintre persoane limba maghiară reprezintă limba maternă; limba romani a reprezentat limba maternă pentru 1,4 %, iar limba ucraineană pentru 6,8 % din totalul populației stabile pentru care această informație a fost disponibilă. Altă limbă maternă decât cele prezentate mai sus a fost declarată de către 0,3 % din populația stabilă¹.

¹ Direcția Județeană de Statistică Maramureș, www.maramures.insse.ro

cele cu cel mai mic număr de persoane ce fac parte din populația stabilă sunt: Poienile Izei (940 persoane), Ariniș (1084 persoane), Bicăz (1124 persoane), Boiu Mare (1131 persoane), Gârdani (1151 persoane).

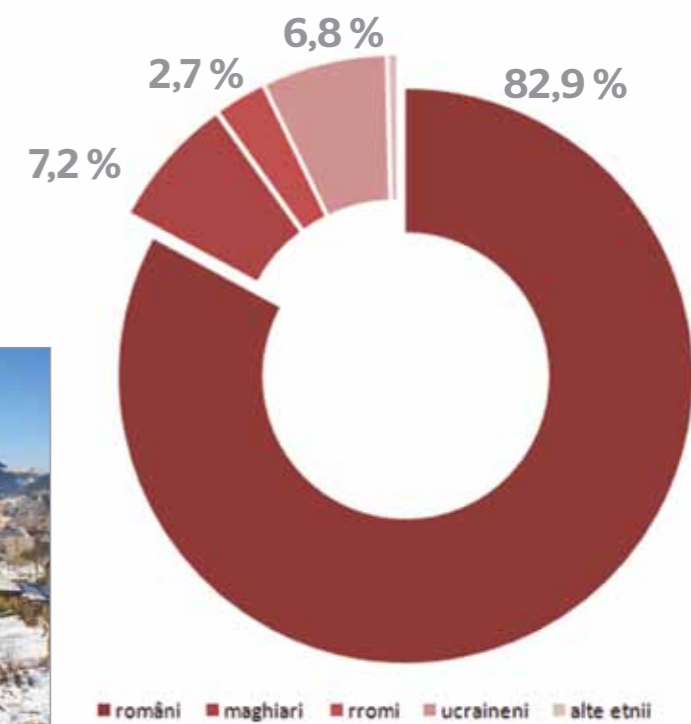
Informația privind etnia a fost disponibilă pentru 451,5 mii persoane (94,3 %) (din totalul celor 478,7 mii persoane). S-au declarat români 374,5 mii persoane (82,9%). Populația de etnie maghiară înregistrată la recensământ a fost de 32,6 mii persoane (7,2 %), iar numărul celor care s-au declarat romi a fost de 12,2

mii persoane (2,7 %). Grupul etnic pentru care s-a înregistrat un număr de persoane de peste 30 mii sunt: ucrainenii 30,8 mii persoane (6,8 %). Alte etnii înregistrate: germani 1,1 mii persoane (0,24 %), italieni (52 persoane), evrei (46 persoane), turci (25 persoane), ruși-lipoveni (16 persoane), slovaci (10 persoane).

Față de recensământul din anul 2002, s-a înregistrat o creștere a ponderii populației de etnie romă (de la 1,75 % la 2,55 %) și o descreștere a ponderii populației de etnie: română (de la 82,0 % la 78,2 %), maghiară (de la 9,1 % la 6,8 %), ucraineană (de la 6,7 % la 6,4 %), germană (de la 0,39% la 0,22%).

Borșa - 27,6 mii locuitori

Bibliografie selectivă

Vasile Gaftone, Români și etniile din Maramureș. O istorie a multietnicismului, Ed. Eurotip, Baia Mare, 2010

Teofil Ivanciuc, Sighetul Marmăției. Ghid cultural-turistic, Ed. Echim, Sighetul Marmăției, 2007

Alexandru Filipașcu, Istoria Maramureșului, Ed. Gutinul, Baia Mare, 1997

Ioan Nădișan, Octavian Bandula, Maramureș: Ghid turistic al județului, Editura Sport-Turism, 1980

Sandu Mendrea, Mircea Micu, Maramureș, Editura Sport-Turism, 1982

www.insse.ro

http://ro.wikipedia.org

Planul de dezvoltare durabilă a județului Maramureș 2007-2013 „Maramureș - Țara Voievozilor” - 2015

http://www.unesco.org/

http://www.cjmaramures.ro

ȘTEAGUL MĂLĂRINII

STEMELE MARAMUREȘULUI

Stema Maramureșului a fost caracterizată, din vechime, de prezența ursului ridicat în două labe. Într-o reprezentare din 1881, stema Maramureșului se compune dintr-un scut tăiat în bandă, cele două cartiere fiind colorate în argint și verde. Acesta este suprapus de un urs ridicat în două labe și profilat spre stânga. Aceste elemente au fost preluate mai târziu în stema Rutheniei Carpatice, precum și în stema Cehoslovaciei (1920 - 1962), unde ursul este reprezentat pe fond de argint, de data aceasta spre dreapta.

Actuala stemă a fost adoptată prin Hotărârea Guvernului nr. 684 din 30 septembrie 1998 și publicată în Monitorul Oficial nr. 416 din 15 octombrie 1998.

Descrierea stemei: Stema județului Maramureș se compune dintr-un scut tăiat; în dreapta părții superioare se află un cap de zimbbru, natural, având între coarne o stea de aur cu cinci raze, flancat în dreapta de o roză din același metal, iar în stânga, de o semilună de argint, conturnată; în stânga părții superioare este reprezentată o capră neagră stând pe picul unui munte de argint, care are conturat, în centru, intrarea într-o mină;

muntele este flancat de doi brazi naturali; în partea inferioară, pe câmp de azur, se află o biserică din lemn, de aur, văzută dinspre altar, cu acoperiș în două ape, fiecare nivel fiind terminat cu câte o cruce având trei brațe orizontale și a cărei turlă se înalță până la mijlocul câmpului superior.

Semnificația elementelor însumate: Capul de zimbbru, vechi simbol maramureșan, amintește de legenda descălecatului, plecarea lui Dragoș și Bogdan I din Maramureș pentru a forma statul feudal independent Moldova. Roza este blazonul voievodului Bogdan I. Capra neagră și brazii evocă relieful și principalele bogății naturale ale zonei. Intrarea în mină reprezintă bogățiile sub-solului a căror exploatare a avut o importantă pondere în economia județului. Biserica din lemn atestă faptul că în acest județ se păstrează cele mai impunătoare construcții de acest fel din țară.